

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מרכז יצחק רבין
The Yitzhak Rabin Center

ממחלוקת לשיח – איך מגשרים?

צוות כתיבה

אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי, אגף א' לחינוך יסודי
אירית בראל, מדריכה ארצית לחינוך חברתי ערכי, אגף א' לחינוך יסודי

מבוסס על "בעת מחלוקת" - תכנית חינוכית לבתי ספר יסודיים / מרכז רבין
תקציר

פעילות זו בוחנת דרכים שונות לגישור ולפשרה במצבים של סכסוך או של עימות. דרך משחק דרמה ודרך עיסוק בעולמם של בעלי חיים, התלמידים יבחנו אפשרויות שונות לפתרון קונפליקטים בהבנת מצוקותיו של הזולת ותחושותיו.

- מטרות:** א. לבחון דרכים לגישור במצבי סכסוך ועימות.
ב. לעורר אמפתיה ביחס לתחושות ולמצוקות של הזולת.
ג. לפתח חשיבה ביקורתית ויכולת לבחון מצב וסיטואציה מכמה היבטים.
עזרים: כרטיסיות אירועים, בריסטול של שאלות מנחות, בובות של חיות.
למנחה: פעילות זו מבוססת על למידה באמצעות דרמה.

מהלך הפעילות במליאה

שלב א'

המנחה יברר עם התלמידים את המושג "מחלוקת": **אי-הסכמה בנושא מסוים**. המנחה יסביר כי בפעילות שנקיים ננסה להבין כיצד נוצרת מחלוקת וכיצד מתמודדים אתה.

שלב ב'

המנחה ירשום על הלוח שמות בעלי חיים (שיופיעו לאחר מכן במשחקי התפקידים) ויבקש מכל תלמיד לבחור בבעל חיים אחד (לחילופין, אפשר לחלק לתלמידים כרטיסיות שבהן שמות בעלי החיים).

מומלץ להיעזר בבובות של חיות.

המנחה יתלה על הלוח בריסטול גדול שעליו שאלות:

איך קוראים לבעל החיים? איך הוא נראה?

איפה הוא אוהב לחיות? מה הוא מרגיש?

מה הוא אוכל? מה הוא אוהב לעשות?

מהן תכונותיו המיוחדות?

לו היה יכול לדבר, מה היה מבקש מבעלי החיים שסביבו?

בעזרת השאלות, התלמידים יבנו את דמות בעל החיים שהם מייצגים. אפשר להזמין את התלמידים להסתובב בכיתה, לנוע כמו בעל החיים שבחרו ולהציג את עצמם זה בפני זה.

שלב ג'

המנחה יזמין את התלמידים לתאר את בעלי החיים שפגשו ולספר את שהם יודעים עליהם. לאחר מכן, המנחה יסביר כי בעלי החיים צריכים לחיות יחד וישאל: האם לדעתכם צפויים קשיים מכך שעליהם לחיות יחד? פרטו.

בקבוצות

משחק תפקידים

הכיתה תחולק לצוותים. כל צוות יכלול שלושה ילדים (מספר ושני בעלי חיים) וימחזו אירוע מחלוקת המופיע בכרטיסייה.

במליאה

לאחר שכל קבוצה תציג את האירוע, יתר התלמידים יביעו את דעתם ויציעו הצעות לפתרון.

אירוע א'

הסנאי והנקר חיים על אותו עץ. הסנאי אוהב לישון שנת צהריים, והנקר מנקר כל היום. יום אחד, הסנאי קם באמצע שינה ערבה וצעק על הנקר להפסיק עם הרעש הזה כי הוא מפריע לו לישון.
מה עושים?

לדיון: אילו הצעות הייתם מציעים כדי לפתור את הבעיה של הסנאי והנקר?

פתרונות אפשריים

1. ויתור הדדי: חלוקת השבוע לימים שבהם הנקר עושה הפסקות צהריים ולימים שבהם הסנאי מוותר על המנוחה.
2. הפרדה: שינוי מקום המגורים (כל חודש אחד מהם עובר למקום אחר, לדוגמה).
3. קביעת הפסקות צהריים למנוחה כל יום בשעות 13:00-15:00.

אירוע ב'

הארנבת והצב אחראים על ניקוי היער. הארנבת כה זריזה, והצב פוסע לאט-לאט. באיזשהו רגע, הארנבת תופסת את ראשה וצווחת "די! נמאס לי! אולי תמהר קצת. בגללך הכול לוקח לנו הרבה זמן". הצב נעלב והכניס ראשו לביתו שעל הגב.

לדיון

- מה עושים? איך הצב והארנבת יבצעו את המשימה כשהקצב שלהם שונה כל כך?
- אפשר לשנות את זווית הצגת הבעיה: הצב מתלונן על כך שהארנבת ממהרת מדי והוא אינו יכול להשיגה.

פתרונות אפשריים

1. חלוקת תפקידים: הגדרת תפקידים מראש (למשל, הצב ממונה על השיחים והארנבת על המחילות), כך שכל אחד יבצע את תפקידו בקצב שלו ולא יעכב את האחר.
2. הפרדה: בקשה לשנות את הרכב הצוות לשני בעלי חיים מתאימים יותר. הפתרון הזה יכול להראות לילדים שלא צריך ללכת תמיד "ראש בראש" ומניעת הבעיה גם היא פתרון.

אירוע ג'

חלק מבעלי החיים החליטו שהם רוצים לבנות ברכה. לשם כך, עליהם לכרות כמה עצים. הנחש והסנאי התקוממו: "מה פתאום? זה הבית שלנו." הקרפדה והדולפין השיבו: "סליחה, אבל אנחנו חייבים מים, בעיקר בימי הקיץ החמים." מה עושים?

לדיון

- מה המחלוקת בין החיות?
- האם יש אפשרות לפשרה?

פתרונות אפשריים

1. ויתור הדדי: הקרפדה והדולפין יקימו ברכה קטנה יותר ממה שרצו, והנחש והסנאי יוותרו על חלק מן העצים.
2. מזעור הנזק: ניסיון לחפש מקום מרוחק יותר להקים בו את הברכה כך שהפגיעה בעצים תהיה מצומצמת ככל האפשר.

אירוע ד'

בעלי החיים רוצים לערוך תחרות ספורט ביער: כל בעל חיים רוצה להתחרות במה שהוא טוב (לדוגמה: החזיר: תחרות בוך, הנחש: תחרות זחילה, הארנב: תחרות ריצה). בעלי החיים צריכים לבחור בתחום ספורט אחד בלבד. כיצד אפשר לפתור את הבעיה?

לדיון

- מה הם נימוקיו של כל בעל חיים לבחירתו?
- כיצד יבחרו בתחום ספורט אחד?

פתרונות אפשריים

1. החלטת הרוב: הצבעה על תחום שיהיה מקובל על רוב בעלי החיים, בהסכמה לקבוע תחרות נוספת בענף אחר בעוד תקופת זמן.
2. שילוב: יצירת מסלולים מקבילים לזחילה, לריצה, לקפיצה, לשחייה וכו' כך שבעלי החיים יתחרו במקביל, אבל כל אחד בתחום שלו.

לאחר דיון בכל אחת מן האפשרויות, המנחה ישאל את בעלי החיים:

- מה הביא אתכם להסכמה או לאי-הסכמה?
- האם אפשר לחיות יחד גם במצב של אי-הסכמה? כיצד?

במליאה

- אילו מחלוקות יש בחיי היומיום שלכם?
- היזכרו במחלוקת שחוויתם בעבר:
 - מה הייתה המחלוקת? מי היו השותפים לה?
 - כיצד הרגשתם? מה חשבתם?
 - כיצד פעלתם? האם אתם חושבים שפעלתם נכון? הסבירו.
 - לאיזה פתרון הגעתם באותה מחלוקת? האם הייתם מרוצים מהפתרון? פרטו. האם הצד האחר היה מרוצה מהפתרון? פרטו.
 - מה אפשר לכם להגיע לפתרון או מה מנע הגעה לפתרון?
 - איזו עצה יש לכם לאחרים הנמצאים במחלוקת?

לסיכום

אילו מסקנות לחיי היומיום שלנו עולות מן הדיון?

מבוסס על:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Rabin/RabinZhkaron/RabinMachloket

יום הזיכרון העשרים ליצחק רבין

לפני עשרים שנים, היה יצחק רבין ראש ממשלת ישראל. הוא האמין כי אפשר להגיע לשלום עם שכננו הערבים. הוא חלם כי יבוא יום ולא תהיינה מלחמות. הוא האמין בשיח, במשא ומתן וגם בויתורים. יצחק רבין ניסה לקדם את תהליך השלום. חלק מהציבור לא הסכים עם הדרך שלו להביא שלום. לפני עשרים שנה, רבין נרצח על-ידי אדם שלא הסכים עם הדרך של יצחק רבין.

העם היה נרעש: "איך ייתכן שאדם יקום ויפגע בזולתו משום שאינו מסכים עם דעותיו?" בחברת מבוגרים וגם בחברת ילדים יש דעות שונות ומגוונות, יש אי-הסכמות וויכוחים. **מותר** שלכל אחד תהיה דעה משלו, אסור לכפות דעה על אחר בכוח.

הכרזה המצורפת מציגה דרך להתמודד עם חוסר הסכמה. הביטוי בה בתשומת לב, בכל הפרטים שבה, תארו מה אתם רואים וחשבו על דרכים לגישור על פערים ועל חוסר הסכמה בין אדם לרעהו ובין ילד לרעהו. כתבו וציירו רעיונות שעולים בכם בעקבות הכרזה.

